

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΑΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ διὰ τὰ ἐξωτερικὰ φρ. χρυσᾶ 10·
διὰ τὰ ἐσωτερικὰ δραχμαὶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος τοῦ Συλλόγου
ἀργῶν ἄνευ ἐτίμας υποχρεώσεως.

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ τοῦ Συλλόγου εἶνε ἐν τῇ συνοικίᾳ
Πλάκας ἀρ. 5. παραπλεύρως τῆς Δημοτικῆς
Σχολῆς τῆ ἐν τῇ ὁδῷ Ἀδριανοῦ.
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1889.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως». — Ὁ λόγος τῆς ἑορτῆς ὑπὸ Φιλίππου Παπαδόπουλου. — Τὸ
περὶ Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἔρημα ὑπὸ Μ. Ρ. Παγκαβῆ. — Ποίημα Καλυψὸς Παροῆ. — Τὸ Ζ'. ἔρ-
θρον τοῦ κ. Σκαλτσούνη. — Παιδευτικὰ ὑπὸ Στ. Β'. — Ἀλήθειαι. — Εὐθεῖαι καὶ σκολοὶ ὑπὸ Μ. Γω-
λιανοῦ. — Αἱ Γραφαί. Τὸ Α'. κεφάλαιον ἐκ τῆς τοῦ Ἰακώβου ἐπιστολῆς. Τὸ σπουδαῖον ἔργον, ποίημα ὑπὸ
Κ. Διαλεσιμᾶ. — Ἡ ἐν Κρήνῃ ἀδελφότης «Ἀθηνᾶ». — Ἱστορία τῆς γυναικός. — Διωρὰ εἰς τὴν βιβλιο-
θήκην τοῦ Συλλόγου. — Γνωστοποιήσεις. — Ἀλληλογραφία.

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ἐν τῇ νυκτὶ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσεως
ἔλαβε χώραν τῇ κυριακῇ, 22 Ὀκτωβρίου,
ἢ προαναγγελλθεῖσα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου
τῆς «Ἀναπλάσεως» ἑορτὴ πρὸς πανηγυ-
ρισμὸν τῶν γάμων τῆς Α. Γ. τοῦ δια-
δόχου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς ἡγεμονίδος
Σοφίας, ὑπὸ τὴν προεστίαν τῶν ὁποίων
ἰθρύθη, ὡς γνωστὸν, τὸ ταμεῖον τοῦ «Ἀ-
ποστόλου Παύλου». Ἐν τῇ ἑορτῇ παρέ-
στη ὁ τακτικὸς πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ.
Μ. Ρ. Παγκαβῆς, τὴν δὲ ἱερουργίαν ἐπετέ-
λεσεν ὁ πρόεδρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τῆς
«Ἀναπλάσεως» τμήματος πανιερώτατος μη-
τροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Γερμανός. Ἡ λει-
τουργία διήρκεσε μέχρι τῆς 10 1/4, πολλοὶ
πλήθους παρισταμένου, περὶ δὲ τὸ τέλος,
κατὰ τὴν ἕραν τοῦ κοινωνικοῦ, τὸν πανηγυ-
ρικὸν ἐξεφώνησεν ὁ ἱεροκήρυξ τοῦ Συλ-
λόγου κ. Φίλιππος Παπαδόπουλος. Ἐν τῇ
ἑορτῇ μυσταγωγίᾳ ὁ ἱεραρχὸν προδιερχό-
νης ἐνημέρουνσε μετὰ τῶν Α. Α. Γ. Γ. τῶν
προστατῶν τοῦ ἐγκαινιαζόμενου ταμεῖου
τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου» καὶ πάντων τῶν
ἰθρυτῶν, μελῶν, διορητῶν καὶ εὐεργετῶν
τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως». Καὶ ἐν
γένει ἡ ἑορτὴ διεξήχθη λιμυρὰ.

Μετὰ χαρᾶς δὲ ἀναγγέλλομεν ὅτι τὸ ὑπὸ
τοῦ Συλλόγου ἰθρυθὲν ταμεῖον βαίνει
δσημέραι πλουτιζόμενον. Εἰς τὸ ταμεῖον,
ὡς γνωστὸν, προσήνεγκεν ἤδη ὁ κύριος
Ἰωάννης Σκαλτσούνης δραχμὰς 1000
ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μαντινείας κ. Θεόκλη-
τος 100 ὁ κ. Εὐδοτ. Πετροπόλεμος 100
ὁ κ. Πορφύριος Γοργογιάνης, ἱερὸς ἐν

Μελήτη, 100· δ κ. Σπ. Μακρής 10· δ Σύλλογος αὐτὸς τῆς «Αναπλάσεως» ἐν τοῦ ἰδίου ταμείου του ὡς πρώτην προσηγορίαν ἔρ. 1000· δ κ. Ν. Καλλονῆς φρ. χρ. 5· δ μητροπολίτης Κιτίου Κύπρου κ. Χρυσάνθος Ἰωαννίδης 18 ὁμολογίας τοῦ πατριωτικοῦ θανείου· δ κ. Γ. Πιερίδης καὶ Α. Ἰακωβίδης δ μὲν πρῶτος 10, ὁ δὲ δεύτερος 2 ὁμοίως ὁμολογίας· δ κ. Τηλέμαχος Καρσινοδοσοῦ δρ. 25 καὶ δ κ. Χρ. Α. Ῥηγόπουλος 58, 50. Ἐνεργεῖται ὁ ὑποστηρίζων ἰσχύματα ἀνακουφίζοντα τὴν δυστυχουσαν καὶ πένθονσαν ἀνθρωπότητα· ἀλλ' ἐνεργεῖται μᾶλλον ὁ ὑποστηρίζων ἰσχύματα προληπτικὰ τῶν δυστυχιδῶν καὶ παθημάτων τῆς κοινωνίας διὰ τῆς μορφώσεως καὶ ἠθικοποιήσεως αὐτῆς, καὶ μάλιστα ὅταν ὑπέρχη, ὡς παρ' ἡμῖν, τῶν μὲν πρώτων πληθυσμῶν καὶ ἐμπορίας, τῶν δὲ δευτέρων παντελῆς σχεδὸν ἔλλειψις.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου τῆς «Αναπλάσεως» καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντος ταμείου ἐχαιρετίσθη ἐνθουσιωδῶς καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Γερμανικοῦ τύπου. Ἡ αὐλικὴ ἐφημερὶς τοῦ Σταυροῦ, ἐκδιδομένη ἐν Βερολίῳ, λέγει ἐν τῷ ἐπιλόγῳ κυρίου ἀνθρώπου τῆς θέμα ἔχοντος τὸν Σύλλογον τοῦτον καὶ τὸ ταμεῖον: «Τὸ ἔθνηδὸν λοιπὸν ζήτημα ἐν τῇ εὐγενεστάτῃ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν λύσιν προσιζοῦται ὁ Σύλλογος τῆς «Αναπλάσεως», εἶνε ἡ ἀναξωπύρησις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματικῶς καὶ τῶν οἰκονομολογικῶν γνώσεων τοῦ λαοῦ. Ἐἶνε δὲ καλὸς οἰωνὸς ὅτι ὁ νεαρὸς ἐπιτάδοχος τοῦ θρόνου Κωνσταντίνος πρὸ τριῶν ἡδὴ ἔτων ἀνεγνώρισε τὴν ὑψηλὴν σημασίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ἔργου τούτου καὶ ἀνεδέξατο τὴν θέσιν τοῦ πρώτου ἀρχηγέτου τοῦ Συλλόγου τούτου. Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἐπιφανὴς ἀδελφὴ τοῦ ἡμετέρου Ἀυτοκράτορος ὑπεσχέθη τὴν συνεργασίαν αὐτῆς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἀληθῶς ἐκπαιδευτικὸν τοῦ λαοῦ· καὶ οὕτω ἠδυνήθη ἡδὴ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς νὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τοῦδε διὰ τίνος ἔξοχου τρόπου ἡ φυ-

γάτηρ τοῦ ἀυτοκράτορος Φρειδερίκου ἐνοεῖ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ὡς ἀνζύγου τοῦ Ἑλληνικοῦ Διαδόχου».

Ὁ Σύλλογος τῆς «Αναπλάσεως» καὶ διὰ τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ μεγάλας συνετέλειαι καὶ συντελεῖ εἰς τὴν διασκέδασιν ὀλεθρίας πλάνης ἐπισημασμένης παρ' ἡμῖν, ὅτι ἐπιστήμη δὴδεν καὶ θρησκεία δὲν συμβιβάζονται· συντελεῖ εἰς τὸν σχηματισμὸν σωτηρίου θρησκευτικῶν πεποιθημάτων, καὶ ἔτι μᾶλλον πρόκειται νὰ συντελέσῃ διὰ τοῦ νέου αὐτοῦ ἔργου, οὗ τὰ ἐγκαίρια ἐώρηται τῇ κυριακῇ, 22 Ὀκτωβρίου. Ἦδη καὶ ἑκάστην κυριακὴν θὰ γίνεται διὰ τοῦ ἱεροκήρυκος τοῦ Συλλόγου τακτικὸν κήρυγμα ἐν τῷ ναῷ τῆς Χριστοσπηλαιωπίσεως, εἰς τὸν ὁποῖον προτρέπομεν μάλιστα τὴν παρεπιστημιακὴν νεολαίαν ἡμῶν νὰ φοιτῇ τακτικῶς. Ἦν ἰδύρωσιν ἑκάστον παρεπιστημιακὸν ἔχει καὶ τὸν ναὸν τοῦ, εἰς ὃν γίνεται τακτικὸν κήρυγμα καὶ ἐκκλησιάζονται οἱ φοιτηταί. Ἦμεῖς παρημελήσαμεν ὅπως τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τῆς ἡμετέρας νεολαίας. Ὁ παρὸς τῆς «Αναπλάσεως» μετὰ τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ κηρύγματος δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀνεπληρώσῃ τὸν παρεπιστημιακὸν ναόν.

Καὶ ἄλλο ἐνδερέστον γεγονός εἶνε ὅτι, τοῦ Συλλόγου τῆς «Αναπλάσεως» σχηματίσαντος ἐκκλησιαστικὸν τμήμα, οὗτινος ἡ προεδρεία θὰ ἀνατίθῃται ἐκαστοτε, κατὰ προτίμησιν, εἰς τὸν κατὰ καιρὸς μητροπολίτην Ἀθηνῶν, οἱ λαϊκοὶ ἐπιστήμονες τοῦ ἔθνους ἡμῶν, οἱ ἐμπνεόμενοι ὑπὸ εὐσεβῶν φρονημάτων, λαμβάνουσι τὴν εὐκαιρίαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ μελλοῦτος βασιλέως μας νὰ συνεργασθῶσι μετὰ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Συλλόγου ἐν τῷ πεδίῳ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπλάσεως, ὅπερ ἀφ' ἑθὴν χέρσον βλῶς καὶ ἀκαλλιέργητον καὶ διὰ τοῦτο ἀκάνθας μόνον ἐξ αὐτοῦ συλλέγομεν.

Ὁ λόγος τοῦ κ. Παπαδοπούλου ἦτο λαμπρὸς καταχωρίζομεν κατωτέρω αὐτόν, ὅπως μελετήσῃσι καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὰς ἐν αὐτῷ μεγάλας ἀληθείας.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Χαίροντες καὶ ἀγαλλόμενοι συνήλθομεν σήμερον ἐνταῦθα, ἵνα, τὰς εὐχὰς ἡμῶν μετὰ τῶν δεήσεων τῆς ἐκκλησίας ἐνοῦντες, θαυσιεὲς ἐπικαλεσάμεθα τὰς εὐλογίας τοῦ Ὁθρόνου ὑπὲρ τοῦ σεπτοῦ τῆς Ἑλλάδος Νυμφίου, τῆς Α. Β. Γ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, καὶ τῆς σεπτῆς τῆς Ἑλλάδος Νύμφης, τῆς Α. Β. Γ. τῆς Ἡγεμονίδος Σοφίας, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἱερὸν ἐγκαίνισωμεν ἔργον, ὅπερ ὁ τῆς «Αναπλάσεως» Σύλλογος, ἐκ τῶν σοβαρῶν διδαγμάτων τῆς πνευματικῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ ἀραστοῦ βίου τοῦ μελλοῦτος ἡμῶν Βασιλέως καὶ τῆς μελλούσης ἡμῶν Βασιλίσσης ἐμπνεόμενος, ἐξέδρε καὶ παρεσκεύασε πρὸς ἕξιον πανηγυρισμὸν καὶ ἀνάμνησιν διηκεῖ τῶν γάμων αὐτῶν, τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς καὶ φαιδρᾶς βασιλικῆς καὶ ἐθνικῆς ἐυρηθῆς. Τὸ ἱερὸν τοῦτο τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἔργον, τὸ εὐδοκίᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ ἐπιτίμου αὐτοῦ Προέδρου, τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, καθιερούμενον, εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ ἐν μέσῳ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ βαθμιαία ἐξέπλωσις καὶ διάδοσις τοῦ τακτικοῦ καὶ συστηματικοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος.

Καὶ τίς ἄρα γε εἶναι ἡ ἄξια τοῦ εὐαγγελικοῦ τούτου κηρύγματος; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, τὴν τοσοῦτον σύμφωνον τῇ παρουσίᾳ ἡμῶν θρησκευτικῆ καὶ ἠθικῆ καὶ κοινωνικῆ καταστάσει, εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην μετὰ περιτράνου ἀπαντᾷ θριαμβευτικῆς φωνῆς ὁ τῶν ἔθνων ἀπόστολος Παῦλος. «Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ δύναμις Θεοῦ ἐστίν· εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» (Ρωμ. α. 16). Τὴν ἀποστολικὴν δὲ ταύτην φωνὴν ὁμοθυμαδὸν συνυπηχοῦντες οἱ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνες, ἐπιβεβαιοῦσιν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἔργον ἀπεδείχθη ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἱστορίᾳ τὸ φῶς καὶ ἡ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ σωτηρία καὶ εὐλογία τῶν ἀτόμων καὶ λαῶν, ὧν τὸ μέλλον καὶ ἡ τύχη διὰ τοῦτο ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τῆς στάσεως αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ εὐαγγελίου, καὶ ἐπομένως, ὅτι ὑψίστου πατριωτισμοῦ ἔργον τελοῦσιν οἱ ἄνδρες, οἱ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἔθνους ἀγωνιζόμενοι εἰς ὄψους τοῦ εὐαγγελίου νὰ ἐ-

τοιμάσωσι καὶ τὰς τρίβους αὐτοῦ εὐθείας νὰ ποιήσωσι.

Ταύτην λοιπὸν τὴν σωτήριον καὶ εὐεργετικὴν τοῦ εὐαγγελίου δύναμιν, τὴν ἐκ Θεοῦ προσελθούσαν καὶ ἐν τῷ κόσμῳ θαυματουργήσασαν, μέλλοντες σήμερον ἐν τούτῳ τῷ πρώτῳ ἡμῶν κηρύγματι νὰ θεωρήσωμεν, δεόμεθα ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ παρακαλοῦμεν τὸν ἐν ἀσθενείᾳ τὴν δύναμιν αὐτοῦ τελειοῦντα Θεόν, ἵνα δοθῇ ἡμῖν λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ἡμῶν, ἕπαξιως κηρύξαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου.

Ἱστορικὴ εἶναι ἀλήθεια, ὅτι πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον παρήχετο ὁ χρόνος, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐσκοτίζετο ἡ τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσις, ἥς σπέρματα ἐνυπάρχουσιν ἐν πάσαις ταῖς θρησκείαις. Ὁ μόνον αἱ ἀρχαῖαι τῶν ἔθνων παραδόσεις, ἀλλὰ καὶ αἱ νεώτεραι τῆς τῶν θρησκευμάτων ἐπιστήμης ἐρευνᾶι κυροῦσι τὸ γεγονός, ὅτι αἱ πρωταρχικαὶ περὶ Θεοῦ ἐννοιαὶ καθαρώτεραι ἦσαν, ὅτι καθύλου ἐν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις ἀγνώτερος ἠσπείτο καὶ τελειότερος θρησκευτικὸς βίος. Ἀλλὰ ταχῶς ἐπέρχεται ἡ πῶσις καὶ προχωρεῖ βαθμῆδὸν ἡ ἀποσύνθεσις τῶν ἀρχαίων θρησκευμάτων διὰ τὴν ἀκατάσχετον διαλυτικὴν δύναμιν τῆς πλάνης, τῆς ἐγκριμένης ἐν αὐταῖς καὶ συνιστώσης οὕτως εἶπειν τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἥτις εἶναι αὕτη, ὅτι τὸν ἄπειρον Θεὸν καταβιβάζουσι καὶ μετὰ τοῦ πεπερασμένου κόσμου συμφύρουσι. Θεοποιεῖται καὶ λατρεύεται ἡ κτίσις, αἱ διάφοροι Θεοὶ παριστάσι διάφορα φυσικὰ ὄντα ἢ διαφόρους τῆς φύσεως δυνάμεις. Τὰ ἔθνη, ὡς λίαν εὐστόχως χαρακτηρίζει αὐτὰ ὁ ἀπόστολος, «μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐκτίσευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστίν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας». (Ρωμ. α. 25) Καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ εὐγενεστάτου τῆς ἀρχαιότητος λαοῦ, τοῦ ἑλληνικοῦ, ἡ θρησκεία δὲν ἀνυψοῦται ὑπεράνω τῆς κτίσεως· καὶ ἡ τῶν ἑλλήνων θρησκεία εἶναι κτισματολατρεία. Ὁ ἕλληνας ἐν τοῖς Θεοῖς αὐτοῦ λατρεύει τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρώπου ἢ μᾶλλον τὸν ἀνθρώπου τῆς κείρας μετὰ πασῶν αὐτοῦ τῶν ἀδυναμιῶν καὶ κακιῶν. Οἱ Θεοὶ εἶναι ἡ ζωσα προσωποποιήσις τῆς μέθης, τῆς ἀρπαγῆς

τῆς ἀσελείας, τοῦ δόλου, τῆς ὀμότητος, τῆς ὀργῆς, πάντων, ὡς παρατηρεῖ ὁ τῆς ἐλευθερίας σχολῆς θεμελιωτῆς Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, πάντων, ὅσα παρ' ἀνθρώπων οὐκ εἶδεν καὶ φόβος ἐστίν, διὸ καὶ καταντῶσιν ἐν τοῖς ἐσχάτοις μάλιστα χρόνοις οἱ νοοὶ αὐτῶν ἀπεργαστοὶ ἀκολασίας τόποι καὶ αἱ ἐορταὶ καὶ τελεταὶ βδελυρὰ ὄργια. Τὸ κακὸν τοῦτο ἢ ἀρχαία φιλοσοφία μάτην πειρᾶται νὰ προλάβῃ, οὐ μόνον διότι ἀμφισβητεῖ εἶναι καὶ ἐνόητος ἐστερημένη καὶ εἰς ἀμοιβαῖον πολεμουμένα συστήματα κατακεκορατισμένη, ἀλλὰ καὶ διότι ὑψοῦ ἐν τῇ χώρῃ τῶν ἀφρονημένων ἐννοιῶν περιδινομένη ὄλως ἀπρόσιτος καὶ ἀνοφελὴς τοῖς πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων μένει.

Ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Φιλοσοφία, ἢ ἄλλοτε τὸ κἀνειον περιφρονήσασα καὶ εἰς τὴν πίστιν τοῦ τὰ πάντα διακοσμοῦντος ἀπολύτου Νοῦ νὰ ὑψωθῇ τολμήσασα, πίπτει οἰκτρῶν ἐν τῷ ὕλισμῳ καὶ σκεπτικισμῳ πτώσειν. Κατὰ τὴν ἐπισκιάσασαν τότε τὴν ἀνθρωπότητα μαύρην νύκτα ἀναλαμβάνει ἢ Μοῦσα τοῦ Λουκρητίου τὸ ἀκαίσιον ἔργον νὰ διαλύσῃ πᾶσαν μεταξὺ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος σχέσιν καὶ κοινωνίαν, τὰ ὕλιστικά δὲ τοῦ Λουκρητίου διδάγματα, πλατυστόμωζ ἐπακαλυφθέντα ὑπὸ τῆς τροφισμένης ἐν τοῖς παρὰ τὸν Παρνασσὸν τέλεισι δοκησιόφρονι συμμορία, τάχιστα γίνονται ἢ ἐπιστήμη τοῦ ὕχλου καὶ οὕτω πληροῦται ὁ κόσμος ἀνθρώπων, ὧν θεὸς εἶναι τὰ ἴδια στρυγερὰ πέθη.

Τῷ θρησκευτικῷ τῆς ἀνθρωπότητος βίῳ ἀνάλογος εἶναι καὶ ὁ ἠθικὸς καὶ κοινωνικὸς αὐτῆς βίος. Καὶ οὗτος παρουσιάζει ἡμῖν τὸ ἐλευθὸν θέαμα τῆς ὁλοκλήρου προχωροῦσης σήψης καὶ διαλύσεως. Ἡ θρησκεία, μερίσασα τὴν θεότητα εἰς πλῆθος ἀτελῶν καὶ ἀνηθικῶν θεῶν, κατέστρεψε τὸ ἠθικὸν ἰδεῶδες, πρὸς ὃ ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ τείνῃ, καὶ ἐπομένως, ἀντὶ νὰ ἠθικοποιῇ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς, τοῦναντίον ἐνέειπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν πολλὴν πονηρίας εὐχέρειαν, διὸ καὶ ὁ σοβαρὸς Πλάτων ἐκδιώκει ἐκ τῆς πολιτείας αὐτοῦ τὸν τῆς ἑλληνικῆς θεολογίας πατέρα Ὀμηρον, τὸν πλείστα φθερξάμενον θεῶν ἀθεμίλιστα ἔργα. Ἡ ἠθικὴ δὲ αὐτῆ καὶ κοινωνικὴ τοῦ ἔθνικοῦ κόσμου ἐξαχρεώσις κορυφοῦται ἰδίως μικρὸν πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος, ὅποτε ἢ ἠθικὴ

τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας συνείδησις σχεδὸν ἐκλείπει. Ἐἴνε φρικώδεις αἱ τῆς πλημυροησίας τότε κακίας περιγραφαί, ὡς ποιοῦνται ἡμῖν οἱ σύγχρονοι Ἠλίμος, Τάκτος, Σουετόπιος καὶ ἄλλοι· ὁ Ἰουβενάκιος ἐν βαρυθομίᾳ ἀνακράζει, ὅτι μάλιστα τισὶ τοῖς ἐκρημνῶν ἐφίσκονται οἱ τὰ χορηγὰ ποιοῦντες, ὅσα εἶναι αἱ τοῦ Νείλου ἐκβολαὶ καὶ αἱ τῶν Θηβῶν πύλαι. Τὰ δύο τρίτα τῆς κοινωνίας στενεύουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δουλείας, τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἐν τῷ ἔθνικῳ κόσμῳ θεσμοῦ, ὅστις ἐν τῷ δούλῳ δὲν ἀναγνωρίζει ὅν πνευματικὸν ἦτοι λογικὸν καὶ ἐλεύθερον, ἀλλὰ θεωρεῖ αὐτὸν πρᾶγμα ὄλως ἰσχυρότερον τῆ ἀσυνεχίας τοῦ δεσπότη, ἄφρονον μηχανὴν παντός δικαιώματος ἐστερημένην. Τὸ ἀνθρώπινον αἷμα χύνεται ποταμῶδον ἐν τοῖς ἀμφιθεάτροις πρὸς τέρψιν καὶ διασκέδασιν τῆς ὀργῆς καὶ βραβύου τῶν Ῥωμαίων κτηνωδίας. Ἡ πολιτεία σφριερίζεται ἀπόλυτον καὶ ἀπερῶριστον δύναμιν ἀπέκρινε τῶν ἀτόμων, ὅτινα ἄλλα νομίζονται τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὄργανα, μηδένα ἔχοντα ἴδιον προορισμὸν καὶ σκοπὸν, ἐντεθῆεν δὲ καὶ ἡ ἀτομικὴ συνείδησις καθίσταται δούλη ἄφωνος τῆς βίας καὶ τυραννίας. Ἡ γυνὴ ἐξευτελέζεται, ὁ γάμος ἀτιμάζεται, τὰ βρέφη ἀστόργως θύσιάζονται, οἱ πάσχοντες καὶ θλιβόμενοι οὐδὲν ἐφίσκωνται ἑαυτῶν καὶ καταφύγιον, τὰ ἔθνη δὲ ἄνευ κοινοῦ δικαίου συγκρούονται καὶ συντρίβονται. Οἱ τότε δὲ φιλόσοφοι, ἐπὶ τῶν στρυγῶν ἐρείπιων τῆς ἀφχίας Φιλοσοφίας καθημένοι καὶ νεφελώδεις περὶ ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν βίου θεωρίας ψελλίζοντες, ἦσαν, κατὰ τὴν τῶν συγχρόνων μαρτυρίαν, ἄλλων λατρῶν αὐτοὶ ἔλκεσι βρῦντες, ἐκήρυττον τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς δὲν ἐκήρυττον, ἐδίδασκον τὸν νόμον καὶ νόμον δὲν ἐκράτουν. Οὕτως ὁ Κικέρων καταδεικνύει τὴν μερίστην μεταξὺ τοῦ βίου αὐτῶν καὶ τῆς διδασκαλίας ἀπόστασιν καὶ ὁ Κυντιλιανὸς κηρύσσει, ὅτι παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν λεγομένων σοφῶν κρύπτανται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς σοφίας τὰ μέγιστα καὶ αἰσχιστὰ τῶν ἐγκλημάτων καὶ κακουργημάτων.

Ὁ κόσμος λοιπὸν ὄλος ἐν τῷ πανηγρῷ κείται. Ἡ σοφία τῶν σοφῶν ἀπόλετο, ἢ σύνεσις τῶν συνετῶν ἠθετήθη. Ἡ νύξ προέκοψεν, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ὡς τλήμων ἀνθρωπότης, ἢ τὸν ὕ-

πνον τοῦ θανάτου ὑπνώττουσα, ἐγείραι καὶ ἐνάστα. Ἰδοὺ δόξα Κυρίου περιλάμπει τοὺς ποιμένους τῆς Βηθλεὲμ καὶ οἱ θόλοι τοῦ Οὐρανοῦ ἀντιχοῦσιν ἐκ τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Ανατολὴ ἔξ ὕψους ἐπισκέψατο ἡμᾶς, ἐπιφάνεια τοῖς ἐν σάουτι καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, εὐαγγελισθεῖσθαι πτωχοῖς, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἔρπαι καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀρέσει, κηρύξαι ἐναντὶν Κυρίου δεκτόν.

Τότε ἢ οἰκουμένη τὰς ὑψίστας ἐνωτίζεται θρησκευτικῆς διδασκαλίας καὶ εἰς τὴν ὑπερθεῖν καθοδηγεῖται ἠθικῆν, τότε τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα, ὁ θρησκευτικὸς, ἠθικὸς καὶ κοινωνικὸς τῆς ἀνθρωπότητος βίος.—Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ κηρύσσει τὸν Θεὸν Θεὸν πάντων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἔν εἰσι σῶμα. (Γαλατ. γ'. 28 καὶ Ἐφεσ. δ'. 6) Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ κηρύσσει τὸν Θεὸν πλήρη ἀγάπης πατέρα ἡμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅν καθῆκον ἔχομεν ὡς τέκνα νὰ ἀγαπῶμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ διανοίας, μηδὲν μηδέποτε παρὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ θέλημα πράττοντες. (Α'. Ἰωανν. γ'. 1 καὶ ἔξ. Ρωμ. η'. 15—17 καὶ Γαλατ. δ'. 6) Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ κηρύσσει τὸν Θεὸν ἀνεξέκταντον τοῦ ἐλέους πηγὴν, πατέρα τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸν πάσης παρακλησίσεως. (Α'. Κορινθ. α'. 3.) Ὡς τοιοῦτος δὲ ὁ Θεὸς προθύμως, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, συγχωρεῖ τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὅταν ἐπ' ἀγαθῷ ἑαυτῶν εἰλικρινῶς μετανοῶσιν, ἦτοι ἀναγνωρίζωσι τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς ἁμαρτίαν, λυπῶνται ἐπ' αὐτῇ καὶ σταθερῶς θέλωσι νὰ μὴ μολύνωσι τοῦ λοιποῦ ἑαυτούς, καὶ πάλιν ἁμαρτάνοντες. Οὗτοι δέ, κατὰ τὴν αὐτὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, οἱ δι' εἰλικρινῶς μετανοίας καὶ ἀκραδάντου εἰς τὸν Σωτῆρα πίστεως καθιστάμενοι ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἁγιαζόμενοι, γίνονται ἅγια μέλη τῆς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος θεμελιωθείσης ἐν τῷ κόσμῳ βα-

σιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς κοινωνίας ὀηλαθῆ ἐκείνης τῶν κλητῶν καὶ ἐκλεκτῶν τοῦ εὐαγγελίου μαθητῶν, οἵτινες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν βασιλεῖα ἔχουσι τὸν Θεὸν καὶ νόμον τοῦ βίου τὸ θέλημα αὐτοῦ.—Εἰς τὴν βασιλείαν ταύτην τοῦ Θεοῦ σωρηδὸν προσέρχονται τὰ ἔθνη, μαθητευόμενα διὰ τοῦ εὐαγγελίου ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Ἐσταυρωμένου ὁποῖαν τότε εἶδεν ὁ κόσμος ἠθικότητα, ὁποῖαν ἐγίγνωσεν! οἱ μαθηταὶ τοῦ εὐαγγελίου ἐνοῦνται ἀδελφικῶς, καρδίαν καὶ ψυχὴν ἔχουσι μίαν, (Πράξ. δ'. 32) μιμοῦνται ἐν πάσιν Ἐκείνου, ὡς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησαν, οὐδὲ ἐβρόθήθην ὄλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ὡς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πύσων οὐκ ἠπέλει, Ἐκείνου, οὐ ὁ βίος εἶναι ἢ παναρμόμιος πύσων τῶν ἀρετῶν ἐνωσις, ἢ ἀποκάλυψις τῆς ὑψίστης καὶ τελειοτάτης ἠθικότητος. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἔθνη, θανατίζοντες τὸν ἠθικὸν βίον τῶν χριστιανῶν, ἀναγκάζονται ν' ἀναφανῶσιν ἰδέ, πῶς ἀγαπῶσιν ἀλλήλους καὶ πῶς ὑπὲρ ἀλλήλων ἐτοιμοὶ εἶσι ν' ἀποθνήσκωσι! καὶ αὐτοὶ ἐτι ὁ ἀποστάτης Ἰουλιανός, διδοὺς δόξαν τῇ ἀληθείᾳ, μαρτυρεῖ πόσον ἔργως εἶναι ὁ βίος καὶ πόσον ἐγκάρδιος ἢ ἀδελφικὴ ἀγάπη τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ναζωραίου. Ἀλλὰ καὶ ὁ κόμαξ Σαμοσατεύς, σεμνολογῶν, βεβαίος, ὅτι πεισθέντες οἱ Χριστιανοὶ ὑπὸ τοῦ νομοθέτου αὐτῶν τοῦ πρώτου, ὡς ἀδελφοὶ πάντες εἶεν ἀλλήλων, τὰ πάντα κοινὰ ἠγοῦνται καὶ, βοηθοῦντες καὶ παραμυθούμενοι τοὺς πάσχοντες ἀφειδοῦσι τῶν πάντων. Οἱ χριστιανοὶ δὲν φιλοσοφοῦσι, ζῶσιν ὅμως βίον φιλοσόφων, ἠμολογεῖ καὶ ὁ διάσημος λατρὸς Γαληνός. Βαβαί, οἱ παρὰ Χριστιανοῖς γυναῖκες εἶσιν, ἀνακράζει ὁ σοφιστῆς Διβάνιος, ἀκούων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Ἰσάκην τὸν Χρυσόστομον διηγούμενον τὰ κατὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἀνθοῦσαν. «Οἱ Χριστιανοί, ὡς ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῇ, (κεφ. ε'.) ἐν σαρκὶ τυγχάνουσιν, ἀλλ' οὐ κατὰ σάρκα ζῶσιν. Ἐπὶ γῆς διατρέβουσιν, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται. Πείθονται τοῖς ὀρισμένοις νόμοις, καὶ τοῖς ἰδίους βίοις νικῶσι τοὺς νόμους. Ἀγαπῶσι πάντας, καὶ ὑπὸ πάντων διώκονται. Ἀγνοοῦνται καὶ κατακρίνονται. Θανατοῦνται καὶ ζωοποιοῦνται. Πτωχεύουσι, καὶ πλουτίζουσι πολλοὺς. Πάντων ὑστεροῦνται, καὶ ἐν πᾶσι περισσεύουσιν» ἀτιμοῦνται καὶ ἐν ταῖς

ἀτιμίας δοξάζονται. Βλασφημοῦνται, καὶ δικάζονται. Λοιδοροῦνται, καὶ εὐλογοῦσιν. Ὑβρίζονται καὶ τιμῶσιν. Ἀγαθοποιοῦντες, ὡς κακοὶ κολάζονται. Κολαζόμενοι, χείρουσιν ὡς ζωοποιούμενοι . . . πολεμοῦνται καὶ . . . διώκονται καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἔχθρας εἰπεῖν οἱ μισοῦντες οὐκ ἔχουσιν. Ἐν ᾧ δὲ εἰς τοιοῦτον δυσθεώρητον ἠθικοῦ βίου ὕψος ἀναβιβάζει τὸ εὐαγγέλιον τὰ χριστιανισμῶνα ἔθνη, συνάμα ἀποδίδωσι καὶ τῇ ἀνθρωπινῇ κοινωνίᾳ τοὺς τίτλους αὐτῆς, οὓς ἀπώλεσε. Τὸ εὐαγγέλιον δηλαδὴ, καὶ κῦτόν τὸν τέως δοῦλον ἀνακηρύξαν ἀδελφόν, τὰ αὐτὰ ἔχοντα τῷ ἐλευθέρῳ ἱερά καὶ ἀπαράγραπτα ἀνθρώπινα δικαιώματα, θεωραπέυει ἠπίε χειρὶ καὶ κλεῖει τὴν ἐν τῷ σώματι τῆς ἀρχαίας κοινωνίας χαίνουσαν ἐκείνην τῆς συγκερωτάτης δουλείας πληγὴν. Τὸ εὐαγγέλιον καταργεῖ τὰς αἱματηρὰς ἐκείνας ἐν τοῖς ἀμφιθεάτροις πανηγύρεσι τῆς ῥωμαϊκῆς κοινωνίας. Τὸ εὐαγγέλιον καταθραύει καὶ κατασυντρίβει τὴν ἀπόλυτον ἐκείνην καὶ ἀπεριόριστον δύναμιν τῆς πολιτείας ἀπέναντι τῶν ἀτόμων, διαγράφει ἐκριβῶς τὰ ὄρια τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐξουσίας καὶ τῶν ὑπηκόων, καθόσον ἡ μὲν Ἐξουσία ὑποτάσσεται τῷ θεῷ νόμῳ, ὃν ὑποχρεοῦται νὰ σέβῃ καὶ τιμᾷ ὡς τὸν ἀναλλοίωτον πάσης αὐτῆς δράσεως κανόνα, τοῖς δὲ ἀρχομένοις ἐπιβάλλεται τὸ καθῆκον νὰ πεῖθονται τῇ Ἀρχῇ ἐν παντὶ μὴ ἀντιστρατευομένη τῷ θεῷ ἐκείνῳ νόμῳ καὶ ἐπομένως μὴ προσκρούοντι τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς συνειδήσεως. Τὸ εὐαγγέλιον ἀνυψοῖ τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ἐμπρέπουσα· αὐτῇ θέσιν καὶ τὸν γάμον ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἀποκαθιστᾷ βάσει, τὰ δὲ βρέφη, τὰ πρόβα ἀπανθρώπως ἐκτιθέμενα καὶ σκληρῶς θυσιαζόμενα, τίθησι διὰ τοῦ βαπτίσματος ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ γλυκυτέτου Ἰησοῦ καὶ τένα Θεοῦ καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας Αὐτοῦ ἀνακηρύσσει. Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν πασχόντων καὶ στεναζόντων μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυάνυγμα ἀναπυργοῦ καταφύγια, ἐν οἷς δὲν διακρίνεται ὁ ὁμόθησκος ἀπὸ τοῦ ἄλλοθρήσκου, ὁ ὁμόφυλος ἀπὸ τοῦ ἄλλοφύλου. Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καταργεῖ τοὺς φραγμαῖς τοὺς ἀπ' ἄλλήλων χωρίζοντας τοὺς λαοὺς καὶ δημιουργεῖ τὸ διεθνὲς ἐκείνο δίκαιον, τὸ τοσοῦτον συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τῆς παγκο-

σμίου ἐπιμιξίας καὶ ἐξημερώσεως. Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, συνελόντι εἰπεῖν, ἡ πολυχειύμων ἀναδεικνύεται καὶ καλῆρος καὶ ζωοπάροχος πηγὴ τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνησίου ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ, ἐφ' οἷς σεμνύονται σήμερον τὰ μεγάλα καὶ εὐδαίμονα χριστιανικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη, ὡς τοῦτο μεγαλοφώνως καὶ ἐμφαντικώτατα διακηρύττουσιν οἱ κρᾶτιστοι τῆς ἐπιστήμης θεράποντες καὶ οἱ ὄξυδερκέστατοι τῆς ἱστορικῆς πείρας ἀντιπρόσωποι πρὸς διδασκαλίαν καὶ νομιθεσίαν πάντων τῶν ἐχόντων ὄρα ἀκούειν ἀτόμων καὶ λαῶν.

Θαυμαστὸν γεγονός, ἀναβασθ' ὁ Montesquieu, τὸ εὐαγγέλιον, ὕπερ φαίνεται σκοποῦν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς μελλούσης ζωῆς, θεμελιοῖ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς παρούσης ζωῆς. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸ εὐαγγέλιον, ἀπαντᾷ ἡ πολὺπειρος τῆς Ἀγγλίας βασιλίσσα εἰς τὸν ξένον ἠγεμόνα τὸν ἐρωτήσαντα νὰ μάθῃ τὸ μυστήριον τοῦ ἀγγλικῆς μεγαλείου, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸ εὐαγγέλιον, ἰδοὺ τὸ μυστήριον τῆς εὐημερίας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀγγλικῆς λαοῦ. Ὁ περιώνυμος δὲ Γαλάτης Dupanloup φιλοσοφῶν κατὰ τὴν λήξιν τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου περὶ τῆς πτώσεως τῆς Γαλλίας καὶ τῆς ἀκμῆς τῆς κρατεργαλοῦς καὶ ἐνδόξου Γερμανίας, ἀνευρίσκει τὴν πρῶσιν τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ἀποξενώσει αὐτοῦ, τὸ μεγαλεῖον δὲ τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ ἐν τῇ εὐαγγελικῇ διαπλάσει αὐτοῦ. Ἡ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου ἀπομάκρυνσις, κατὰ τὸν πατέρα τοῦ διεθνοῦς δικαίου Humboldt, δὲν εἶναι πρόοδος ἐν τῷ πολιτισμῷ, ἀλλὰ στασιμότης καὶ ὀπισθοδρομίαις εἰς τὴν βαρβαρότητα· οἱ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου ἀπομακρυνόμενοι λαοὶ ἀποστεροῦσιν ἑαυτοὺς πάντων ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ὁμολογουμένως ὀφείλομεν τῷ Χριστιανισμῷ. Ἡ πολιτεία, ἡ τὸ εὐαγγέλιον περιφρονοῦσα καὶ περὶ αὐτοῦ ἀδιαφοροῦσα, ἀπόλλυσι πρὸς μερίστην ἑαυτῆς ζημίαν τὴν ἰσχυροτάτην πνευματικὴν δύναμιν, ἀποφαίνεται καὶ ὁ διάσημος τοῦ φυσικοῦ δικαίου συγγραφεὺς Trendelenburg κατὰ τὸν ἐπιφανῆ δὲ οἰκονομολόγον Roscher πρὸς καθήσυχασιν καὶ ἀνακούφισιν τοῦ ἐμφύτου ἐν ἀνθρώποις συναισθήματος τῆς ἐλευθερίας πρόπει θαρραλέως νὰ διαλαλήθῃ, ὅτι οὐδεὶς χριστιανικὸν φρόνημα ἔχων λαὸς κινδυνεύει ποτε

νὰ πέσῃ καὶ ἀπολεσθῇ, ἐφ' ὅσον τὸ ὕψιστον τοῦτο ἀγαθὸν διασώζει. Κατὰ τὸν πολιτειολόγον δὲ Tocqueville λαός, θέλων ἐλεύθερος νὰ ἔῃ καὶ κραταῖος νὰ ἦ, ὀφείλει νὰ ἔχῃ πίστιν, καὶ λαός, μὴ θέλων νὰ ἔχῃ πίστιν, εἶναι σιδηρῶ καὶ ἀκαταμάχητος ἱστορικῆ ἀνάγκη αἰσχοῦ νὰ περιπέσῃ ἠθικῆ καὶ κατόπιν καὶ πολιτικῆ δουλείᾳ. Κατὰ τὸν ἐπίσης δὲ διαπρεπῆ πολιτειολόγον Rössler ὁ ζητῶν ἐκ τῆς καρδίας τοῦ λαοῦ νὰ ἀρπάσῃ τὸ εὐαγγέλιον, τὴν ἀπόλυτον ταύτην ἐν τῷ ὑπεργάτῳ βυθῷ ἄγνωσαν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ βίου τοῦ ἀνθρωπικοῦ, εἶναι ἄφρων οἴκτου ἄξιος. Κατὰ τὸν μέγαν τέλος τῆς Γερμανίας Θουκυδοῖδην Treilschke ὁ καταστρέφων τὴν εὐσεβῆ πίστιν, τὸ ἄκρον τοῦτο τῆς ἀνθρωπότητος ἀγαθόν, κακουργεῖ κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας τὸ μέγιστον τῶν κακουργημάτων.

Ἰδοὺ, εὐσεβεῖς ἐκκλησιασμοί, ποῖα ἡ ἀξία τοῦ ἔργου, ὕπερ σήμερον, εὐλογοῦσης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ πρωθιερέου Αὐτῆς, ἐγκαινίζεται ἐν μέσῳ ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» πρὸς πανηγυρισμὸν καὶ ἀνέμνησιν τῶν γάμων τοῦ ἐπιτίμου Αὐτοῦ Προέδρου, τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου. Εἶθε τὸ θεάρεστον τοῦτο καὶ ἐξόχως πατριωτικὸν ἔργον, τὸ τοσοῦτον συνῆδον τῷ χριστιανικῷ καὶ ἑλληνικῷ τοῦ Διαδόχου ἡμῶν φρονήματι καὶ τῇ ἐν καρδίᾳ ἄγνη ἰδρυμένη καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἀτενεῖς εὐσεβεῖς τῆς βασιλικῆς ἡμῶν Νύμφης, ἦν, ὡς γυνώσκωμεν, ὁ ἰσχυρὸς Αὐτῆς εὐτοκράτωρ πατήρ, τὸ ὕστατον ἀποχαιρωτῶν, ἐπήνεσε καὶ ἐμακάρισε διὰ τὸ βέβαιον ἀγαθὸν ἦθος καὶ μάλιστα τὴν τῆς θεοσεβείας ἀρετὴν, εἶθε τὸ θεάρεστον τοῦτο καὶ ἐξόχως πατριωτικὸν ἔργον νὰ στηριχθῇ, κραταιωθῇ καὶ μεγαλυνθῇ τῇ ἀρωγῇ παντὸς φιλογενοῦς παθοῦντος τοὺς μέλλοντας τῆς Ἑλλάδος Βασιλεῖς νὰ ἴδῃ μεγάλης βασιλευσίας, ἰσχυρᾶς καὶ ἐνδόξου Ἑλλάδος. Γένοιτο, Θεὲ τῶν πατέρων ἡμῶν, γένοιτο.

ΤΟ ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΖΗΤΗΜΑ

Διάφοροι ἐπ' ἐσχάτων μοὶ περιήλθον ἐπιστολαὶ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς παρὰ κυρίων, οἵτινες μ' ἐκλαμβά-

ρουν ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἀνετέθη νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἄγροθον τῶν γραφόντων τὰς διευθύνσεις, ἀναγκάζομαι ν' ἀπαντήσω ἐν περιλήψει διὰ τῆς δημοσιότητος, ὅτι οὐδαμῶς ἀποτελῶ μέλος τῆς φηθείσης ἐπιτροπῆς, οὐδὲ θὰ ἦν δυνατὸν ν' ἀνεμῖγῶ εἰς συζητήσεις περὶ ἀντικειμένου ἐπιστημονικοῦ καὶ τεχνικοῦ, οἷ ἀγνοῶ καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα.

Παῖδαρχῶν εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Μητροπολίτου, παρενρῆθην μόνον εἰς τὴν συνεδρίασιν, ἣτις προηγήθη τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ προκληθεὶς ἐξέβηκα μόνον τὴν ὑφ' ἐτέραν ἔποψιν γνώμη μου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, συνοψισμένην εἰς τίς ἐπόμενα·

Οὐδὲν τῶν τῆν ἐκκλησίαν ἀσφοδόντων πρέπει νὰ θίγηται καὶ μεταρρυθμίζηται ἄνευ ἀποδεδειγμένης ἀνάγκης, καὶ ἄνευ ἡγετῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐνεργούσης ἐν ἁρμοδίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ, καθ' ὅσον ἐξ ἀκοῆς δύναμαι νὰ κρίνω, ἐστὶ σήμερον οἷα ἦν καὶ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πλὴν ὅτι πολλάκις ἀδίδακτοι ψάλλονται ψάλλουσιν αὐτήν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δὲ, καθ' ἃ ἤκουον λεγόμενα, μόνον τὴν παρασημαντικὴν μετερρυθμισθῶσαν τινεσ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τὸ εὐαγγελιστότερον.

Ἄν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν εἰσέφρουσαν ἄσιαται καὶ βάρβαροι μελωδισταὶ καὶ κατὰ πόσον, ἢ ἂν αἱ ὑπὸ τινων ὡς ταῦτα ἐκλαμβανόμενα ἀνήκωσιν ἴσως εἰς αὐτὴν τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν, καὶ ἐν γένει ἂν ἢ ἐν χρόνῳ διαμεινῶσά ἐστὶ τῷ ὄντι ἢ ἀρχικῆ ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ, τὸ ἄγνωσθ, καὶ φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ γίνωσι περὶ τούτου ἔρευνα, εἰς ἣς ν' ἀραπτυχθῶσιν αἱ ὁπῆρ καὶ κατὰ ἀποδείξεις.

Πολλάκις εἶπον καὶ ἔγραψα, ὅτι, ὡς ἐμῶν παρὰ πεπαιδευμένου Ρώσου ἱερέως, ἐν τῶν ἐν Κιέβῳ μοναστηρίων, ὅτε ἐγένετο

ή μεταφυσίσις τῆς Ῥωσικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, δὲν ἐδέχθη αὐτήν, ἀλλ' ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀρχαίαν, ἣν ἐθεώρει ὡς τὴν μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκ Βυζαντίου δοθεῖσαν εἰς τὴν Ῥωσίαν. Ἄφροντον θεωρῶ νὰ ζητηθῶσιν ἀκριβεῖς καὶ θετικαὶ περὶ τούτου πληροφοροίαι, καὶ ἂν οὕτως ἔχη τὸ πρῶγμα, νὰ πεμφθῇ εἰς Κίεβον ἐπιτροπὴ ἐκ μουσικομαθῶν ἐξ Ἀθηρῶν συγχρόνως καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἵνα ἐξακριβώσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀρχαίας καὶ ἀμεταβόλου ταύτης μεινάσης μουσικῆς τοῦ Κιέβου.

Ἐξέφρασα ἄλλοτε λόγους τινάς, μᾶλλον φιλολογικούς, ἐφ' ὧν ἐστήριζον τὴν εἰκασίαν ὅτι ἀνέκαθεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ διεδέχθη καὶ ἐξηκολούθησε τὴν τῶν χορῶν τῶν ἀρχαίων δραμάτων, δι' ὃ καὶ ὑπὸ ταύτην προσέτι τὴν ἐποψὴν ἄφαιλε νὰ μένῃ παρ' ἡμῶν σεβαστὴ καὶ νὰ μὴ ἐργαζῆται πρὶν ἢ σπουδασθῆ κατὰ βάθος.

Διὰ ταῦτα πάντα ὀρθοτάτην ἀνεργάσασα τὴν πρότασιν τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου περὶ ἐκλογῆς ἐπιτροπῆς ἐξ ἀνδρῶν τῶν τὰ μάλιστα τὰ τῆς μουσικῆς γινωσκόντων, ἦτις κατὰ βάθος ἐρευνήσασα πάντα τὰ αὐτὴν ἀφορῶντα ζητήματα, νὰ ὑποβάλλῃ τὰ συμπέρασμα μετὰ τῶν λόγων ἐφ' ὧν στηρίζονται εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, εἰς ἣν καὶ μόνην ἀνήκει ὡς ἀποφασίσῃ ὅ,τι ἐγκρίνη.

Ἐγὼ δὲ μὴ ὄν τῆς κατηγορίας τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, οὐ μόνον τῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἀποτελῶ μέρος, ἀλλ' οὐδ' ἔμεινα εἰς τὴν πληροφοροσίαν τῶν μελῶν αὐτῆς, ὅποτε νὰ κρίνω περὶ τῆς σχετικῆς αὐτῶν ἱκανότητος οὐδεμίαν εἶχον ἄφοδιότητα.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΠΟΙΗΜΑ ΚΑΛΥΨΟΥΣ ΠΑΡΡΗ

Ἐκ ποιήματος τῆς κ. Καλυψοῦς Παρρῆ ἐκ Μυτιλήνης διὰ τὰς ἑορτὰς τῶν γάμων ἀποσταλέντος εἰς τὴν Ἀνάπλασιν ἀποσπώμεν

τὰς ἑξῆς στροφὰς ἀφορώσας τὴν ἡγεμονίδα τῆς Ἑλλάδος Σοφίαν :

Ὁ μορφή ἡλαρὸν, οὐρανό, ἢ πατεῖς σου βαρὺ θλιβομένη πᾶ στερεῖτ', ἢ κλεινὴ Γερμανία, χαίρει δὲ σ' ἢ Ἑλλὰς δεχομένη.

Ζῆθι, χαίρει, ὦ Σοφίαν λάβε ἔθνος, δὸς ψυχὴν δούλων Ἑλληνῶν μία ποιεῖ ταύτην τὴν ἐχθρὴν.

ΤΟ Ζ'. ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ Κ. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

Ἀημοσιεύοντες σήμερον τὸν ἐξαγωγέντα κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Σουλίου τελετὴν λόγον τοῦ κ. Φ. Παπαδοπούλου, ἱεροκήρυκος τῆς Ἀναπλάσεως, ἀναγκασόμεθα, ἐλλείψει χρόνου, νὰ ἀναβάλωμεν εἰς τὸ ἐπόμερον φύλλον τὸ Ζ'. ἄρθρον τοῦ κ. Γ. Σκαλτσούνη.

Ἐν ἄρθρῳ ταύτῳ ἐπιγράφεται περὶ ἀφασίας καὶ εἶνε τοιοῦτον, ὥστε εἰς ἀφασίαν πράγματι δύναται νὰ περιεργαζῆ καὶ τὸν θρασύτερον τῶν ὀλογοροούντων εἶνε ἀριστοτέγγημα διὰ τῶν ἐπιχειρημάτων τὸ ἐμβριθὲς καὶ ἀκαταγνώριστον, διὰ τῶν αἰσθημάτων τὸ εὐγενὲς καὶ ὑψηλὸν καὶ διὰ τοῦ ὅλου τὸ συνεχὲς καὶ ἐναρμόνιον. Ἐποῦτα ἄρθρα πρέπει ὅχι ἀπλῶς νὰ ἀναγινώσκονται, ἀλλὰ νὰ μελετῶνται ὑπὸ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ.

ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

ὑπὸ Σ. Τ.

Β.

Ἐίνες πταίουσιν ὑπὸ τὴν κελύνη μύρφοισιν τῆς νεολαίας.

Μετὰ τὴν Σοκράτικὴν ταύτην ἐρευνῆν, συγκεφαλαιούντες τὰς ἐντυπώσεις αὐτῶν, καταλήγουσιν εἰς τὸ θυσάρεστον συμπέρασμα, ὅτι τὴν μύρφοισιν τῆς νέας τοῦ ἔθνους ἡμῶν γενεῆς συνιστάσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ἀθηρηκεία, ἡ ἀνηθικότης, ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν πλησίον, ἡ ματαιοφροσύνη, ἡ ἐκθίλλυσις, ἡ ἀργία καὶ ὁ ἐκ ταύτης ἐκγεννώμενος ἐσμός τῶν κακιῶν, καὶ ταῦτα ἐνῶ αἱ θυσίαι

τοῦ τε ἔθνους καὶ τῶν ἀτόμων εἰς πολλαπλασιασμόν καὶ συντήρησιν Σχολῶν ἐξωραϊώθησαν, οἱ Σύλλογοι διεκλάδωσαν τὰς ἀρτηρίας αὐτῶν μέχρι καὶ τῆς ἀφανιστάτης κόμης, οἱ ἐπιστήμονες παιδαγωγοὶ κατὰ ἀγέλας ἀριθμοῦνται καὶ οἱ μεθοδικοὶ διδάσκαλοι πλημμυροῦσιν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας. Ἴδον τὸ βασανίζον τὰς κεφαλὰς τῶν ἀπαισιοδόξων αἴνιγμα! Ποῦ εἰσιν ἤδη οἱ μεγάλοι νοεὶς καὶ αἱ διάθεσοι καρδίαι τῶν μεγάλων ἐκείνων τοῦ ἔθνους διδασκάλων; Ποῦ τὸ βίαιον ἐκεῖνο ἠλεκτρικὸν φεῦμα, τὸ ὅποιον ἐν τῷ ἔμα ἐδόνει ὕλον τὸ σῶμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡσάκως ἡ θρησκεία καὶ ἡ πατεῖς ἐκινδύνευε; Ποῦ ἡ φιλεργία ἐκεῖνη καὶ ὁ ἀρχίστροφος ἐμπορικὸς νοῦς, ἕτινα πανταχόθεν συνεσώρευον πλοῦτη, ὥπως ἀποκαταστήσωσι καὶ προικίσωσι τὴν δούλην καὶ ὄρφανὴν αὐτῶν πατρίδα; Θεῶ! αἱ μεγάλα ἡμῶν αὐταῖα ἔθνη καὶ ἀρεταί, ἀμαρτωθεῖσαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων, ἐργίζουσιν εἰς τὴν δύσιν αὐτῶν, ἐνῶ οἱ τε κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὄροι, ὅψ' οὐδὲ βιοῦμεν, εἰσὶν ἀσυγκρίτως βελτίονες! Παράδοξον! Τότε ἡ Εὐρώπη πᾶν ἔλλο ἐκάλει ἡμᾶς, ἡ χριστιανοὺς καὶ Ἑλληνας, ἐνῶ ἐν τῇ ἀφανείᾳ ἡμῶν ἡμεῖς ταυτοῦτοι νῦν δέ, ὅτε διὰ τῶν διαμαρτυριῶν ἡμῶν ἐπιβάλομεν αὐτῇ τὴν κλησὶν ταύτην, κινδυνεύομεν νὰ ἀποβάλωμεν τὴν πραγματικότητά.

Ἐὰν οἱ ἀπαισιοδόχοι δὲν ἐφοβοῦντο μὴ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ὀπισθοδρομικοί, ἤθελον ἐπὶ τέλους προτείνει νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν πατῆρ, τὸν πρόγονον, τὴν ἀλλάδα καὶ πινναίδα, τὴν γραμματικὴν τοῦ Κορυδαλλέως, τὰς ἐκδόσεις τοῦ Πατούσα καὶ Κομητᾶ, τὸν θρησαντὸν τοῦ Βαρίνου, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸν Οὐτώηχου, τὸ Ψαλτήριον, τὸν Ἀπόστολον, τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸ θεολογικὸν τοῦ Βουλγάρους. Ἀλλ' ἴδου ὅτι οἱ γονεῖς τῆς γενεῆς παρέχουσιν αὐτοῖς διὰ τῶν παραπόνων τῶν λαβῆν, ὥπως δῶσιν ὑποσδήποτε λύσιν τινὰ εἰς τὸ καταβασανίζον αὐτοὺς αἴνιγμα.

— Διὰ τὰ τέκνα ἡμῶν δὲν ἐκληρονόμησαν τὰς ἀρετὰς τῶν γονέων τῶν; Διὰ τὴν ἐποφύγουσιν τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν συγκινουῦνται εἰς τῆς πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς, ἀρέσονται εἰς τὸ ψεύδος καὶ τὸ ἐγκλημα, ἐπέβαλον τὸ σέβας πρὸς τὸν κληρὸν, τοὺς γονεῖς καὶ πρεσβυτέρους τῶν,

ἐδχαριστοῦνται εἰς τὴν ὀνηρίαν καὶ τὰς καταχρήσεις, ἀφροντιστοῦντα περὶ ἑαυτῶν καὶ τῆς πατρίδος τῶν, ἐνῶ ἡμεῖς εἰς πολλῶν βαρυντέρας θυσίας τῶν γονέων ἡμῶν ὑποβαλλόμεθα, ἀποτίοντες εἰς πολλοὺς διδασκάλους ὑπερόγκους μισθοὺς, καὶ διατρέφοντες δαπανηρότατα ἐν τηλικαύτῃ ἡλικίᾳ τὰ τέκνα ἡμῶν; Μήπως πταίουσιν εἰς τοῦτο τὰ σχολεῖα, ἡ ποιότης δηλονότι τῆς παρεχομένης πνευματικῆς τροφῆς καὶ τῶν διδασκόντων, καὶ ἡ ἑλλειψὶς ἐν γένει σκοποῦ καὶ ἐνδιαφέροντος ἐν τῇ παιδείᾳ;— Ὅχι, ἀπαντᾶσι κατηγανακτεημένοι οἱ διδάσκαλοι, δὲν πταίονσι τὰ σχολεῖα, οὐδὲ ἡμεῖς, ἀλλὰ ὁ οἶκος καὶ ἡ κοινωνία. Ἡμεῖς διδάσκουμεν τὰ τέκνα ἡμῶν τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν, ὡς δεικνύται ἐκ τῶν ἀνηρημένων προγραμματίων, διατάσσομεν τὰ τέκνα ἡμῶν νὰ προσεύχωνται, νὰ ἐκπληρῶσι τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθηκόντα, νὰ σέβωνται τὸν κληρὸν, νὰ ἀγαπᾶσι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πατρίδα ἀλλὰ τί πταίομεν, ὅταν ἡμεῖς δὲν βοηθῆτε ἡμᾶς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ταύτην τῶν ἀρετῶν; Τί πταίομεν ἡμεῖς, ὅταν τὸ τέκνον ἡμῶν κολυμβῶν τὸν πλεῖονα χρόνον ἐν τοῖς μισματικαῖς τῆς κοινωνίας ἔλεσι, ἀποσμήχεται τὰ διδαχθέντα κατὰ τὴν βραχυχρόνιον αὐτοῦ ἐν τῷ Σχολείῳ διατριβῆν, Παράδοτε ἅπαντα τὸν χρόνον εἰς ἡμᾶς τὰ ὑμέτερα τέκνα, καὶ τότε δικαιοῦσθε νὰ αἰτιῶσθε ἡμᾶς καὶ τὰ Σχολεῖα.

Ἐκ τῆς συζητήσεως ταύτης φαίνεται, ὅτι οἱ τελευταῖοι ἔχουσι δίκαιον, καὶ ὅμως δὲν ἔχουσιν. Ἐὰν οἱ γονεῖς εἶχον τοσαύτην μόρφωσιν, ὥστε νὰ ὑποθῶσιν εἰς γενικωτέρας ἐννοίας, καὶ ἐκέκτηντο ἀρκούσαν διαλεκτικὴν, ἠδύναντο νὰ ὑπερισχύσωσι, ἀντιτείνόμενοι, ὅτι ἡ ἀρωγὴ αὐτῶν πρὸς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τῶν παίδων τῶν διδασκομένων ἐν τῷ Σχολείῳ ἀρετῶν ἐστὶν ἀδύνατος, ὅτι τὰ τέκνα αὐτῶν ἀποδεικνύουσιν ἀκαταλόγιστον σκληροτραχηλίαν καὶ ῥοπήν μάλιστα ἐπὶ τὰναντία, διότι τὰ διδασκόμενα μικρῶς διδάσκονται μὴ βοηθούμενα καὶ ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τῶν διδασκόντων ὅτι ἡ κοινωνία, ἣν αἰτιῶνται ἐστὶ τι ὕστερον, συγκροτομένη ἐκ τῶν ἀποδομένων ἐκ εἰς αὐτὴν νέων γενεῶν, καὶ ἐπομένως ἡ ἠθικὴ ποιότης αὐτῆς ἔχει τὰ σπέρματι ἐκ τῶν εἰσκομιζομένων ἐκαστοτε εἰς αὐτὴν ἠθικῶν στοιχείων τῶν νέων γενεῶν ὅτι ἄλλως τε διὰ τοῦτο ἐπολλαπλασι-

άσθησαν τὰ Σχολεία καὶ μισθοδοτοῦνται τοσαῦται λογιστάτων ἀγέλαι, ἵνα οὐ μόνον παρέχωσιν ἀγαθὴν τροφήν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκρίζωσι τὰ τυχόν παρενσπειρόμενα ὑπὸ τοῦ διαβόλου ζιζάνια, καὶ ἀνακόπτωσι τὴν τοιαύτην φορὰν αὐτῆς ὑπὸ ἀλλαχόθεν πνέοντος μολυσματικοῦ ἐνέμου. Ἀλλ' εὐτυχῶς τοὺς ἀμαθεῖς γονεῖς ἀναπληροῦσιν οἱ ἀπαισιόδοξοι, οἵτινες μετὰ μακρὰν συζήτησιν κατακτῶσιν εἰς συμπεράσματα, παρέχοντα αὐτοῖς διέξοδον ἀπὸ τῆς βασανίζουσας αὐτοὺς ἀμηχανίας· ὅτι δηλ. διὰ τὴν τοιαύτην τροπὴν τῆς μορφώσεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν κτείνουσιν οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, ἧτοι ἡ ἀνωτέρα καὶ μέση παρ' ἡμῶν παιθευσις, ἡ τοιοῦτους καθηγητὰς καὶ διδασκάλους μορφοῦσα, καὶ τοιαύτης διδασκαλικῆς μεθόδου διδάσκουσα.

ΑΔΗΘΕΙΑΙ

(Σταλείται ὑπὸ Π. Κ. Γνωρογιάννη.)

Θέλουμεν νὰ διακρίνωμεν τὴν τῆς συνειδήσεως φωνὴν ἀπὸ τῆς τῶν παθῶν· Ἰδοὺ δύο χαρακτηριστὲς ἀναμέμνητοι: 1) Προσέξωμεν τὸ πάθος ἐκλείπει, ἀλλ' ἡ συνείδησις παραμένει· αὕτη δὲν παρέρχεται, οὐδὲ θὰ παρέλθῃ οὐδέποτε. 2) Ἀναγνωρίζομεν τὴν συνείδησιν ἐκ τούτου, ὅτι οὐδὲν ἀβητὴ ἐπιτάσσει ἐγωιστικόν. Τὴν φωνὴν, ἧτις περὶ ἑλέους, συγγνώμης, ἀτακαρήσεως λαλεῖ, ἕως τὴν ἀκούσωμεν εἶνε αὕτη ἡ τῆς συνειδήσεως, εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ.

A. Pellissier

Τὸ σκέπτεσθαι τὸν Θεόν, τὸ ἀγαπᾶν Αὐτὸν καὶ ποθεῖν τὴν Θεῖαν τελειότητα, αἱ τάσεις αὗται εἶνε συμφυεῖς τῷ ἀνθρώπῳ καὶ μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξίν τοῦ Δημιουργοῦ τῆς νοητικῆς τε καὶ ἠθικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως, ὅστις καὶ μόνος νὰ ἰκανώσῃ ἡμᾶς ἐδυνήθη, ὥστε νὰ τεινώμεν πρὸς Αὐτόν.

Ch. Lénéque.

Ἐἶνε τὰ μάλιστα ἀληθές, ὅτι τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα πολλοὶ μετεχειρίσθησαν, ὅπως διαπράξωσι τὸ κακόν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ὑπὸ τὴν σημαίαν παρανοηθείσης θρησκείας, ἐξήφθησαν μίση, ἐκδικήσεις ἐξετελέσθησαν, καὶ, ἀτομικῶν ἕνεκα ἀγρίων σκοπῶν, ἄνθρωποι ἐ-

σφάγησαν διαφόρων ἐθνῶν ἢ καὶ τῆς αὐτῆς πατριδος καὶ οἰκογενείας. Ἀλλὰ τὰ πλήθη ταῦτα δὲν ἐξεπροσώπων τὸν Θεόν, τὴν ἀληθῆ τῆς ἀγάπης ὑπόστασιν, τὸν Πατέρα τὸν οὐκείρμονα ἀπάσης τῆς κτίσεως. Ἐκείνοι ἢ εἰς τὸν Θεὸν δὲν ἐπίστευον, ἢ, φανατικοὶ καὶ ἀμαθεῖς, ψευδῆ περὶ Αὐτοῦ εἶχον ἰδέαν.

R. Suggi.

Ὁ ἠθικὸς βίος οὐκ ἔστι πλήρης ἄνευ τοῦ θρησκευτικοῦ. Ἐἵπερ οὐδὲν ἂν ὑπάρχει ἀγαπῶν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἐμὲ αὐτόν, τίνας ἕνεκα ὑπόχρεός εἰμι ἐγὼ ἵνα ἀγαπῶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους; Ὁ νοῦς ἀπὸ τῆς ἰδέας τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τοῦ ἠθικοῦ νόμου ὑψοῦται εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τοῦ νόμου ἀναβαίνει εἰς τὸν νομοθέτην, ὃν νοεῖ πρόσωπον τέλειον, Πατέρα πανάγαθον καὶ δικαιοτάτον. Ὁ ἠθικὸς βίος συμπληροῦται καὶ τελειοῦται διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἀδιασπῆκτος εἶσιν οὗτοι μετ' ἀλλήλων συνδέμενοι, ἢ, ὁρθότερον εἰπεῖν, οἱ δύο ἀποτελοῦσιν ἓνα καὶ μόνον, ὅστις ἔστιν ὁ μόνος ἀληθὴς τοῦ ἀνθρώπου βίος.

I. Α. Χριστοκλής.

Ἄνθρωπος ἄνευ θρησκείας εἶνε ἄνθρωπος ἀτελής.

Victor de Broglie.

ΕΥΘΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΟΛΙΟΙ

Ἐἶνε ἄνθρωπος εὐθύς, λέγομεν περὶ τινος, καὶ ἐννοοῦμεν ὅτι τῷ ἀποτέμωμεν τὸν ἄραιοτερον ἔκαστον· εἶνε ἄνθρωπος σκολιός, λέγομεν περὶ ἄλλου, καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον θεωροῦμεν ὡς τὸν ἕσχατον τῶν σιγηματισμῶν.

Τίς ὁ εὐθύς; ὁ περιβεβλημένος τὴν ἀρετὴν τῆς εὐθυτήτος, ὁ δὲ σκολιός τίς; ὁ ὠπλισμένος διὰ τῆς κακίας τῆς σκολιότητος.

Καὶ ἡ μὲν εὐθύτης εἶνε ἀρετὴ διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος βαδίζει ἐπὶ τῆς εὐθείας τοῦ ἠθικοῦ νόμου ὁδηγούμενος εἰς τὰ αἰσθητά, τὰς σκέψεις καὶ τὰ ἔργα του ὑπ' αὐτοῦ καὶ μόνου. Ἡ δὲ σκολιότης εἶνε «κακία, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος, παρεκβιάσθη τῆς ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ νόμου διαγραφόμενης εὐθείας ὁδοῦ,

τρέπεται αὐτὸς ἐπ' ἄλλην ἀντίθετον καὶ σκολιὰν ὁδὸν σκολιὰς ἔχων καὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθητά καὶ τὰς πράξεις».

Οὔτοι οἱ ἐν γένει ἠθικοὶ ὀρισμοὶ τῆς εὐθυτήτος ἀφ' ἑνὸς, τῆς σκολιότητος ἀφ' ἑτέρου.

Ἡ εὐθύτης δὲ πάλιν, εἰδικώτερον ἀναφερομένη εἰς τὰς πρὸς τοὺς ὁμοίους ἡμῶν σχέσεις, δύναται νὰ ὀρισθῇ ὡς ἀρετὴ δικαιοσύνης πρὸς ἀλλήλους καὶ εὐκρινείας· ἡ δὲ «σκολιότης ὡς κακία δόλου πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀπάτης καὶ κρυψινολίας».

Ὁ εὐθύς ἄνθρωπος δὲν ἔγεται ὑπὸ ἀνόμων ἐπιθυμιῶν, δὲν σύρεται ὑπὸ τοῦ σαρκοῦ καὶ ἰδιοτελοῦς ἐγώ, δὲν θηρεῖται ἕδικα κέρδη, δὲν εὐχεται ὑπὲρ τῆς ζημίας ἄλλου, δὲν κάμνει τὴν καρδίαν του ἔντρονον πονηρῶν τάσεων καὶ ὁρμῶν, δὲν κάμνει τὸν ἐγκέφαλόν του λαβύρινθον ἀποκρύφων καὶ σκοτίων διαλογισμῶν δὲν ἀποφεύγει κανένα, δὲν ἐπιβουλεύεται κανένα, δὲν μισεῖ κανένα, οὔτε κρύπτεται ἢ ψεύδεται ἢ ἀπατᾷ· τὸ βλέμμα του βλέμμα ἀγάπης· τὸ μειδιάμακ του μειδιάμα ἀγαθότητος· ἡ φωνὴ του φωνὴ ἀληθείας. Ὅλος καθαρότης εἶνε καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὅλος φῶς. Ὁ εὐθύς ἄνθρωπος ὑπ' ὕψιν του ἔχει ἀεῖποτε τὸ πρέπον τὴν συνείδησίν του δὲν διατηρεῖ καθ' ἑαυτοῦσαν, ἀλλ' ἀεῖποτε ἐργηγοροῦσάν· πρὸς τὸν Θεὸν εἶνε εὐσεβῆς καὶ πιστός· πρὸς τοὺς φίλους του εἶνε εὐκρινής· ἀγαπᾷ αὐτοὺς ὡς ἑαυτόν· εἰμπορεῖ, χρείας καλοσύνης, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ νὰ δεῖξῃ ὅτι τοὺς ἀγαπᾷ, θυσιάζόμενος ὑπὲρ αὐτῶν· οὐδέποτε ὅμως ὑπὲρ οὐδενὸς παρεκβιάσθη τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης· πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εἶνε ἐπίσης εὐκρινής· οὐδὲν τεκταίνει κατ' αὐτῶν, οὐδὲν βυσοδομεῖ κατ' αὐτῶν· τοὺς ἔχει ἐχθροὺς ἐργαζόμενος ὅμως καὶ προσευχόμενος ὅπως τοὺς καταστήσῃ φίλους. Ἀπατηλαὶ φωναὶ ἐνὶ οὐρανῷ νὰ συμπνέξωσι τὴν φωνὴν τῆς εὐθιότητος. Ματαίως! Ἐὐθὺς αὐτός, ἓνα θεοῦ καὶ ἀκοίμητου πόθου ἔχει, τοῦτον, ἡ εὐθύτης νὰ καθοδηγήσῃ πᾶσαν καρδίαν ἐν τῇ ὁδοῦ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Ὁ δὲ σκολιὸς ἄνθρωπος εἶνε τι ἀπείσιον, σκοτεινόν, ἀνιγματοῦδες, ὑποπτον, διολισθαίνον, ἐρπετόν τι ἡμοῦ καὶ σειρὴν καὶ τίγρις καὶ σφίγξ. Ἡ συνείδησις του συνείδησις Φα-

ρεσαίον· οἱ διαλογισμοὶ του διαλογισμοὶ ἀλώπεκος· αἱ ὁρμαὶ του τίγριος ὁρμαὶ καὶ ἡ πορεία του πορεῖα ὄφεως· τὸ μειδιάμακ του προσωπεῖον· τὸ βλέμμα του ἐμπορευόμενον ἀπὸ ἀβύσσου· τὸ φίλημακ του Ἰούδα φίλημα. Σιωπᾷ; δὴλον ὅτι βυσοδομεῖ. Ὀμιλεῖ; δὴλον ὅτι ἀποπλανᾷ. Κινεῖται; δὴλον ὅτι θηρεῖται. Ἰσταται; δὴλον ὅτι ἐνεδρεύει. Τὴ σκέπτεται; τί θέλει; τί ἐπιθυμεῖ; Ἐἰς τὰς πτυχῆς τοῦ ἐγκεφάλου του κρύπτει τί; εἰς τὰς κρύπτας τῆς συνειδήσεως του ἐμφωλεύει τί; Δοκίμασε νὰ παρακολουθήσῃς αὐτόν· ἀδύνατον· θὰ ἐκφύγῃ ὡς ἔγγελος, θὰ διολισθῆσῃ ὡς ὄφις. Ἀνὰ πᾶν βῆμα πρὸς αὐτόν θὰ συναυτῆσῃ καὶ τινα λύχμην· ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν θὰ εὐρεθῆς καὶ πρὸ τινος κληπῆς· πανταχόθεν δὲ σκότος, ὁ δὲ σκολιὸς οὐδαμοῦ. Σκέπτεσθαι τὸ κακόν, ἐπιθυμεῖν τὸ κακόν, θέλειν, πράττειν τὸ κακόν, ἰδοὺ τὰ σημεῖατά του. Ἰπὸ τὴν θωπεῖαν του ἔχει ἡράσιμα, ὑπὸ τὸν ἀσπασμὸν του ἔχει δῆγμα, ὑπὸ τὴν γαλήνην τοῦ βλέμματός του τρικυμίαν παθῶν, ὑπὸ τὴν φαιδρότητα τοῦ μειδιάμακός του συνωρότου σκοπούς, καὶ ἐν τῇ μολῃ τῆς φωνῆς του ὄφεως συριγγόν. Ἐνώπιόν του ἀνοίγεται ὁδὸς εὐθεία, πλατεῖα, φωτεινῆ. Αὐτὸς ἐν τούτοις θὰ προτιμήσῃ τὴν σκολιὰν καὶ σκοτεινὴν ἀτραπὸν τῶν σκοπιῶν καὶ τῶν ἐρπετῶν. Νὰ κατέλθῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τοὺς βαθυτάτους πυθμένους τῶν θαλασσῶν ἵσως δυνήθῃ ποτέ ἵσως δυνήθῃ καὶ νὰ κατακυριεύσῃ τὰς καρδίας ἐταίρους. Ἀποπειρώμενος ὅμως νὰ ἐμβιάσῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ σκολιοῦ, θὰ ὑποχωρήσῃ πάντοτε ἀντικρῶζον διὰ σκοτεινῶν χαρακτηρισμῶν γεγραμμένων τὴν λέξιν ταύτην: ἄδύνατον!

Τοιοῦτος ὁ εὐθύς τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ σκολιός. Ὁ εὐθύς εἶνε καὶ θαρραλέος, ἀλλὰ καὶ συνετός, ὁ δὲ σκολιός εἶνε δόλιος, ἀλλὰ καὶ ὑποκρίνεται τὸν εὐθύν.

Ὁ εὐθύς εἶνε καὶ θαρραλέος, ἀλλὰ καὶ συνετός. Αὐτὸς ὁ Σοτήρ ἡμῶν εἶπεν: «Ἔσεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί». Ὁ ἄνθρωπος πολλάκις πρέπει νὰ σιωπᾷ καὶ νὰ ἀποκρύπτῃ, ὅτι λεγόμενον καὶ γνωσκόμενον δύναται ἀσκόπως νὰ σκανδαλίσῃ ἢ βλάβῃ· ἐμπλεκόμενος δ' εἰς παγίδας ὀφείλει προνίμως νὰ τὰς διαφεύγῃ διὰ συμπεριφορῆς συνετῆς, διὰ τινος ἀθῶας οὕτως εἰπεῖν πονη-

ρίας, ἂν ἐπιτρέπεται ἢ ἐκφρασις αὐτῆς ζητῶν δὲ νὰ ἐπιτύχη τι καλόν, ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ μετὰ ἐπιφυλακτικῆς περισκεψέως, μὴ ἐξερχομένης ὅμως ποτὲ τῶν ὁρίων τοῦ θεμιτοῦ, ἂν τοιαύτη ἐνέργεια συντελῇ πρὸς ἐπιτυχίαν. Ὁ Ἰησοῦς, καίτοι ἔχων ἐνοικίην τὴν καρδίαν καὶ πρὸς πάντας ἐτοιμῶς διακλεγόμενος, ἐσιώπη ὅμως ὁσάκις ἐκρίνε περιττὸν πάντα λόγον. Ζητούμενός ποτε ὕψως συλληφθῆ, ἠπεξέφυγε πάντας λέθρας καίτοι μηδένα φοβούμενος, ἐπειδὴ δὲν ἐκρίνε ἀκόμη εὐκαιροῦ τὴν ὥραν εἰς τὸ νὰ παραδοθῆ. Καὶ ὁ Παῦλος, ἐμπεσὼν μεταξύ Σαδδουκαίου καὶ Φαρισαίων καὶ εἰς θέσιν χαλεπὴν εὐφραδίας, ἐπωφελήθη τοῦ ὅτι καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐπίστευον καὶ ἠλπίζον ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ἀπέκραξεν ὅτι εἶνε Φαρισαῖος καὶ υἱὸς Φαρισαίου. Οὕτω δὲ διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου κατώρθωσε νὰ διεκφυγῇ.

Μερικοὶ φιλέριδες, ἀθυρόστομοι καὶ ἐξημένοι, δυνατὸν νὰ καταδικάζωσι τὴν τακτικὴν ταύτην ὡς θειλὴν τέχνη, δολίαν καὶ ἀναξιοπρεπῆ. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς, ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὸ ἰδεῶδες τῆς ἠθικῆς, καὶ οἱ Ἀπόστολοι, οἵτινες εἴχον τύπον τὸν Ἰησοῦν, πρὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἔθηκαν πρότυπον τὸν ὕψιν ἄμα καὶ τὴν περισσεύσαν καὶ ἐσύστησαν ἡμῖν ἀνεφαλίχτη ἄμα καὶ φρόνησιν, οὕτω δὲ συνεπλήρωσαν τὴν μίαν διὰ τῆς ἑτέρας.

Ὁ δὲ σχολιὸς εἶνε δόλιος, ἀλλὰ καὶ ὑποκρίνεται τὸν εὐθύν. Ὁ Σαίξπηρος φέρων ἐπὶ σκηνῆς τὸν Ἰάγον, τὸν σχολιὸν καὶ δολοπλόκον Ἰάγον, ζητοῦντα νὰ συγκυλίωσιν τὴν σκοτίαν τοῦ φύσιν δι' ἐπιτετηθεμένης ἐλευθεροστομίας καὶ σκαιᾶς φαινομένης εὐθύντης, δὲν ἀδημιούργει, ἀλλ' ἀντέγραψε χαρακτῆρα. Καὶ εἶνε τοῦτο τῆς σχολιότητος τὸ ὑπουλότερον στρατήγημα, νὰ ζητῆ νὰ καθίσταται ἀγνώριστος καλύπτουσα ὑπὸ προσωπείου τὴν ὕψιν τῆς. Βλέπεις ἐνώπιόν σου κενθροπον μὴ φειδόμενον τῆς γλώσσης του, ῥαπίζοντα τοὺς πάντας διὰ σκαιᾶς φρασεολογίας, μεμφόμενον τοῦτον, διότι φέρεται μετὰ γλυκίτητος πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅπερ κατ' αὐτὸν σημαίνει κολακείαν, καὶ ἐκείνον, διότι ἐνίοτε διὰ λόγους φρονήσεως δὲν ἀποκαλύπτει διὰ μίαν τοὺς στοχασμοὺς του ὕλους, ὅπερ κατ' αὐτὸν σημαίνει ὑπουλόγητα καὶ εἰλικρίνεια, οὕτω δ' αὐτὸς φερόμενος κομπάζει ὡς ἔχων τὸ θάρρος

τῶν στοχασμῶν καὶ τῶν σκέψεών του, ὡς μὴ φοβούμενος κανένα, ὡς μὴ ἔχων νὰ κρύψῃ τι, ὡς ἔχων τὸ θάρρος νὰ δεῖξῃ ὅτι ἔχει, ὡς προκαλῶν τὸν βουλόμενον, ὡς μὴ λαμβάνων ἕπ' ὕψιν ὀνομήποτε, εἰς ὃν δὲν ἀρέσκουσιν οἱ λόγοι του, ὡς διαθέτων τὸ μονοπόλιον τῆς εἰλικρινείας. Καὶ ὅμως ὁ κενθροπος αὐτὸς ὑποκρίνεται. Εἶνε σχολιὸς. Εἶνε μάλιστα ὁ πλέον ἐπίφοβος τύπος τοῦ σχολιοῦ. Περιβαλλόμενος προσωπεῖον ζητεῖ νὰ βυσσοδομηθῇ, νὰ ἐπιβουλεύεται, νὰ κακουργῇ, νὰ πλήττῃ, νὰ χορταίνῃ τὰ μίσση καὶ τὰ πάθη του ἐν σταθερῇ μεσημβρίᾳ, ἐν φρεσὶ πλήρει, κατὰ πηρόσπον πάντων, ἀποπλανῶν ἐν τούτοις τὴν κοινότητα, ἢ ζητεῖ διὰ τῆς ὑποκριτικῆς του σκαιᾶς εὐθύτητος νὰ τῆ ἐμβάλῃ τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν καταδέχεται νὰ βέλλῃ ὑπισθεῖν, ὅπως αὐτὸς ἐξακολουθῇ τὸ ἔργον του ἀπέτηλότερον, ἐπιτυχίστερον. Ἀπὸ τῶν ὑποκριτῶν τούτων, ἀπὸ τῶν διπροσώπων τούτων, ἀπὸ τῶν χερμαλιῶν τούτων, ἀπὸ τῶν ὕψων τούτων, μακράν. Εἶνε θρασυεῖς ἄνθρωποι, εἶνε ἐντιμοὶ ἀπατιῶνες. Εἶνε τέρατα τοῦ ἠθικοῦ κόσμου καὶ τὰ χειρίστα τῶν τεράτων.

Τῆς εὐθύτητος καὶ τῆς φρονήσεως ἄμα τέλειος τύπος ὑπῆρξε καὶ εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἐκαιώνως τοὺς εὐθείς τῆ καρδίᾳ, ὁ καυτηριώσας τὴν γενεάν τὴν σχολιῶν καὶ διεστραμμένην. Τῆς σχολιότητος καὶ ἀγνοτίας τύπος εἶνε ὁ Σατανᾶς, ὁ καυτηριώσας τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὁ ζητήσας νὰ παριδεύσῃ καὶ τὸν Ἰησοῦν, ὁ μετασχηματιζόμενος εἰς ἄγγελον φωτός, ὁ ζητῶν νὰ παριδεύσῃ ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ εἰς ζητεῖ νὰ ἐκλύσῃ πάντας πρὸς ἑαυτὸν ὁ ἄλλος ζητεῖ νὰ ἀχαιλωτίσῃ πάντας ἐπίσης. Τιμὴ καὶ δόξα εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ζητεῖ τοῦ Ἰησοῦ τὴν εὐθύτητα ἀτιμία καὶ ὕμνος εἰς ἐκεῖνον, ὅστις καὶ μετὰ τὴν γόσην του σχολιότητα ἔχει τὴν ἀφροσύνην νὰ ἐμπίπτῃ εἰς τὰς πλεκτάνας τοῦ ἀλητηριαστοῦ καὶ ἄληθους τῶν ψυχῶν.

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΑΙ ΓΡΑΦΑΙ

Πόθεν θέλετε νὰ πίνετε τὸ ὕδωρ σας; Ἐκ τῆς πηγῆς ἢ ἐκ τῶν διακλαδώσεων; Εἰς τὴν πηγὴν τὸ ὕδωρ εἶνε διαυγές, καθαρόν, ὁρσε-

ρόν. Εἰς τὰς διακλαδώσεις πολλάκις θολοῦται καὶ χάνει τὴν ὁρσερότητα καὶ τὴν καθαρότητα του. Ἐκ τῆς πηγῆς λοιπὸν, ἐκ τῆς πηγῆς. Πηγὴ τῆς ὑγαινουσύνης διδασκαλίας, ἢ καλλιτέρα κασῶν, πηγὴ διαιωνῆς, καθαρᾶ, ὁρσερᾶ εἶνε αὐτὴ ἢ ἑγὶα Γραφή. Διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς μας ἢ Ἡρόνοια παρεκεύασε τὸ φῶς, διὰ τοὺς πνεύμονάς μας τὸν ἄερα, διὰ τὸν στόμαχόν μας τὰς τάσας τροφῆς καὶ τὰ τῶσα ποτά, διὰ δὲ τὴν ψυχὴν μας τὰς Γραφάς. Ἡ διδασκαλία τῶν Γραφῶν, ἰδοὺ τὸ φῶς, ὁ ἄηρ, καὶ τὸ πόμα τῆς ψυχῆς μας, δι' ὧν βλέπει, ἀναπνέει, τρέφεται, ὁρσεύεται καὶ ἀνακτύσσεται τὴν φυσικὴν, τὴν κανονικὴν, τὴν ἀνθρωποπρεπῆ ἀνάπτυξιν. Ἀλλὰ πάτε; Ὅχι βεβαίως βταν νοση, διαφθαρεμένη ἐκ τῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν τῆς ψευδωνύμου γνώσεως. Ἐβρωτῶν ἢ τί ποτόν, ὅσον ἐκλεκτὸν καὶ ἂν ἦνε, δύναται νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν νοσοῦντα; Εἰς τοῦτον καὶ τὸ γλυκὸν πικρὸν, καὶ τὸ ἡδὺν ἀηδὲς φαίνεται. Πάτε λοιπὸν; Τότε εὐαρεστεῖται καὶ ὀφελεῖται ἐκ τῶν Γραφῶν ἢ ψυχῆ, βταν εὐρίσκηται μάλιστα εἰς φυσιολογικὴν κατάστασιν, βταν δὲν ἀπιστῆ, βταν δὲν διατάξῃ, βταν ἢ ψευδώνυμος γνώσις δὲν ἔχη διαφθεῖρει τὴν φυσικὴν αἰσθησιν, βταν ἔχη πεποιθήσιν ὅτι ὁ ἐν ταῖς Γραφαῖς ἡμιλῶν εἶνε αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ φθιγγόμενον διὰ τῶν ἑγίων αὐτοῦ ὁργάνων, διὰ τοῦ Μωυσέως, διὰ τοῦ Δαβὶδ, διὰ τοῦ Ἰωάννου, διὰ τοῦ Παύλου, διὰ τοῦ Ἰακώβου καὶ διὰ τῶν λοιπῶν ἑγίων ἀνδρῶν τῶν ἀφιερωσάντων ἑαυτοὺς εἰς ἄδολον ἐξυπηρέτησιν τοῦ Ἰψίστου Κυρίου καὶ τῶν θεωρηθέντων ἀξίων ἐρημνίων τῶν θείων βουλῶν. Ὅπου αἱ ψυχὰ μετὰ τοιαύτης πίστεως ποτίζονται ὑπὸ τοῦ θείου λόγου, ποῖα ἐκεῖ τέφρις, ποῖα ὀφέλει, ποῖα ἠθικὴ εὐεξία, ποῖα κοινωνικὴ εὐκοσμία, ποῖα ἠθικὴ εὐρωστία, ποῖα ἀληθῆς πρόδοος! Ποῖα δὲ ἀντιστοροφὴ οὐκροτάτη, ὅπου τὸνναντίον συμβαίνει.

Παρ' ἡμῖν δυστυχῶς ἐλαχίστη τῶν Γραφῶν χοήσις γίνεται. Καὶ ποῖα ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν ὀλεθροῖα πρόληψις! Θεωρεῖται ἐξευτελιστικὸν καὶ νὰ ὀφθῆ τις ἀναγινώσκων τὰς Γραφάς. — «Καλέ, εὐαγγέλια καὶ προφητείας ἀναγινώσκεις; Τί εἶσαι; καλόγηρος; ἢ μεσαιωνικῆς ἐποχῆς ἄνθρωπος;» Διὰ τοῦτο εἰς ὀλίγας βιβλιοθήκας θὰ εβρητῆ τὰς Γραφάς. Μυστιστοφά-

τα; μάλιστα. Τὴν Χαλιμᾶν; καί. Μετάφρασιν τοῦ Κορανίου; ἴσως. Ἄγίας Γραφάς ὅμως θὰ ἦνε θαυμαστὴ ἐξείρεσις, ἂν ἰδῇ τις εἰς τὴν τρέπεξαν τῶν λογιστάτων μας. — «Νὰ σοῦ εἰπω ἐν πρωτάκουστον;» μοι ἔλεγε προχθὲς εἰς φίλος μου. — «Τί;» ἠρώτησα. — «Ἦλθον τὴν παρελθούσαν κυριακὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δεύνα ἀξιωματικοῦ καὶ τὸν εδρον ἀναγινώσκοντα τὴν Γραφήν» πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν μου εἶδον, ἐγὼ τοῦλάχιστον, στρατιωτικὸν μὲ Γραφὴν εἰς τὰς χεῖρας! διὰ τοῦτο μοι ἐφάνη παράδοξον. Καὶ ὅμως τὸ παρ' ἡμῖν φαινόμενον παράδοξον, μεσαιωνικόν, ἐξευτελιστικόν! εἰς ἄλλους τόπους, τῶν ὁποίων μόνον ἡμεῖς δυστυχῶς τὰ κακὰ διαβλέπομεν καὶ μιμούμεθα, εἰς ἄλλους τόπους εἶνε συνηθέστατον, φυσικώτατον, ἐντιμώτατον, εὐγενέστατον.

Ὁ κ. Καρολίδης, ἐπιστρέψας πρὸ μικροῦ ἐκ Σουηδίας, ὅπου εἶχε κληθῆ εἰς τὸ ἐν Στοκχόλμη συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν, μοι διηγεῖτο μετὰ πόνον πόσον εὐρισκόμεθα ἡμεῖς ὀπίσω ὡς πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ὁρσιν ἐν σχέσει πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς κοινωνίας. Ἄν ὑπόρχῃ ἔθνος, τὸ ὅποιον ὑπερ πάντα νὰ ἔχη καταφρονήσῃ καὶ παραμελήσῃ τὴν θρησκευτικὴν του ἀνάπτυξιν, τοῦτο εἶνε ποῖον νομίζετε; Παράδοξος μεταβολὴ προσώπων καὶ πραγμάτων! Εἶνε ἢ πρώτη διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου, ἢ Ἰλλᾶς, καὶ δὴ ἢ ἐλευθέρα! Ἐν αὐτῇ θεωρεῖται, ὅχι περισσότερον, ὅχι ὀλιγώτερον, θεωρεῖται ἐξευτελιστικόν! νὰ ἀναγινώσκῃ τις τὸ Εὐαγγέλιον. Καὶ ὅμως εἰς τὴν Σουηδίαν, λέγει ὁ κ. Καρολίδης, ἔρχεσθαι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον, οἰουδήποτε, καὶ εὐρίσκεις ἐπὶ τῆς τραπέζης σου εἰς πάντα κοιτῶνα, πρὸ πάσης κλίνης, τὰς Γραφάς. Δι' αὐτῶν προσεῦχονται, ἐν αὐταῖς μελετῶσι μικροὶ καὶ μεγάλοι, αὐτὰς ἀναγινώσκουσι καὶ ἐρημνέουσι κατὰ πᾶσαν κυριακὴν εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς τὰς ὁποίας δὲν φοιτῶσιν, ὡς παρ' ἡμῖν, ὀλίγα τινὰ γερόντια καὶ γραῖδια μόνον καὶ ἄλλοι τινές, ἐλάχιστοι, ἐκ τῆς κατωτέρας κυρίως τάξεως ἐκεῖ βλέπει τις τοὺς πτωχοὺς ὡς καὶ τοὺς πλουσίους, τὸν λαὸν ὡς καὶ τοὺς ἔρχοντες, τοὺς ἀμαθεῖς ὡς καὶ τοὺς λογιστάτους ἐκεῖ δὲν λαμβάνονται οἱ ἱερεῖς ἐκ τῶν περιτομιμάτων τῆς κοινωνίας, ὡς συνηθῶς παρ' ἡμῖν, ἐκεῖ οἱ κληρικοὶ εἶνε πάντες διδάκτορες, καὶ τότε

βήν τῶν διδασκάλων ἔλλειμμα τῆς κοινότητος διὰ συνδρομῆς ἐτησίας ἀνερχομένης εἰς 200 λίρας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἡ διευθύντρια τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν» κ. Καλλιρρόη Παφῶν ἐκδίδει ἀπὸ τεύχῃ, ὃν ἕκαστον τιμᾶται δραχμῆς μὲν ἐν Ἀθήναις, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἔξωτερικῷ 1,25, τὴν ἱστορίαν τῆς γυναικὸς ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Τὸ θέμα εἶνε ἐνδιαφέρον· ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ κρῖνωμεν περὶ τοῦ συγγράμματος, ὅταν διέλθωμεν αὐτό.

ΔΩΡΕΑ

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Δὲ ἐπιστολῆς τοῦ ἀπευθυνθείσης πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου κ. Μλ. Ρ. Παγκαβίην ἐδωρήσατο ὁ ἐν Υαγανίῳ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Κ. Κοκιάης εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς «Ἀναπλάσεως» διαφόρων γλωσσῶν συγγράμματα 80 τῶν ἀριθμῶν. Χαίροντες ἀναγράφομεν τὴν δωρεάν τοῦ λογίου ὁμογενοῦς καὶ εὐχόμεθα ἴνα ἢ πράξις αὐτοῦ εἴῃ μιμητὴν πάντα συναισθητόμενον τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἀνέλαβεν ἢ «Ἀνάπλασις», ἢ ἐπιτελέσει τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε ἄσχετος πρὸς τὰς τοιοῦτου εἶδους προσφορὰς.

ΝΑΟΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ὁ Σύλλογος ἀνέλαβε τὸν ναὸν τῆς Χρυσόσπλαιώσεως, ὅπως διὰ τοῦ ἱεροκέρυκος αὐτοῦ καθιδρῶσῃ ἐν αὐτῷ τὸ τακτικὸν κήρυγμα.

Ἡ λειτουργία θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς 8 π. μ. τὸ δὲ κήρυγμα θὰ γίνηται εἰς τὰς 8 1/2 μετὰ τὸ εὐαγγέλιον.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἐν τῷ γραφεῖρ τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐδρῶσονται ἀντίτυπα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Πητορικῆς» τοῦ κ. Φιλίππου Π. Παπαδοπούλου, ὧν ἕκαστον τιμᾶται ὁ φράγμα ἀποστέλλονται δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Πᾶσα ἀπουτολή χρημάτων πρὸς τὸν Σύλλογον γίνεται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν ταμίαν αὐτοῦ κ. Ἀκριβὸν Ἀκριβοῦ.

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΠΡΟΕΔΡΕΙΑΝ

ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΚΔΙΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἡ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος . . . . . δρ. 10
ἐν τῷ ἔξωτερικῷ . . . . . φρ. χρ. 10

Ἡ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΡΗΡΟΝΕΤΑΙ

καταμὲν ἐντὸς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ταμίαν τῆς «Ἀναπλάσεως» κ. Ἀκριβὸν Ἀκριβοῦ, Ἰμραῶν, Ἀθήνας.

---ΠΙΣΙ---

Ἡ «Ἀνάπλασις» κεντρεῖ ἀπαρτίστῳ ἐντύπῳ πείσης Ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἔξωτερικὴν. Ἐντὸ ἔξωτον ἀπὸ πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν ἠθικοθεσμικὸν σύγγραμμα ἄξιον τῆς ὑποστηρικτικῆς τοῦ Πατριάρχου. Ἀνταποσποπτεῖν τὸς ἀρχὰς τοῦ ἀνωτάτου Συλλόγου ἀγγράφεται ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτοῦ. Πραγματεῖται θέματα φιλοσοφικά, θεολογικὰ, ἠθικά, κοινωνικά. ἐνδιαφέροντα πάντα ἀνθρώπων.

Ἡ «Ἀνάπλασις» μέγεται ὑπὲρ τῶν κλειστῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν μεταδιδόνουσα μετὰ δυναμῆς ἐκταραχίτου ὅτι ἐπιστήμη ἀληθῆς καὶ ἀληθῆς θεογνωσίας δὲν διαμάχεται, ἀλλ' ἀρμονικῶς συμβιβασίμους συντελοῦσι μετὰ τῶν τεχνῶν εἰς τὴν ἀναμείωστον καὶ πρόσοδον τῶν κοινωνιῶν.

Σήματα τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου ἔτους πέμπονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς μὲν τοὺς ὄντας ἢ γινομένους συνδρομητάς, ἀρῶν προπληρώσει διὰ μὲν τὸ τοῦ πρώτου ἔτους σῶμα δραχμῆς πέντε, διὰ δὲ τὸ τοῦ δευτέρου ἐκτά, ὑπολογισμένης εἰς χρῶσά φράγμα διὰ τοὺς ἐν τῷ ἔξωτερικῷ εἰς δὲ τοὺς μὴ συνδρομητάς πέμπεται ἐντὶ 10 δρ. ἢ χρ. φρ. προπληρωτῶν ἕκαστον σῶμα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Γ. Σαβλ. Τεργέστην ἔγραψαμεν. — Πανσ. Ἀρχ. κ. Α. Σ. Νικ. Βενετίας ἐξητηθεῖς ἀριθμὸς ἐπιστολῆ. — κ.κ. Γ. Λοῖξ. Κυθήριαν Κόρινθον. Κ. Ζαλ. Ἰωάννισα καὶ Θ. Δρ. Σύμφρ. συμμορφώθημεν. — κ. Πρ. Βασ. Κωνσταντινουπόλεω ἐνεγράψαμεν.

Τύποις Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου
-- Κάτωθεν τοῦ Δημαρχείου. --